

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben.	— fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	10 kor.	Egy évre	16 kor.
Fél évre	5	Fél évre	8
Negyed évre	2	Negyed évre	4
Egy óra	1	Egy óra	1

Egyesszám ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szöveg 4 fillér.

Rodostó.

Irta: **Thaly Kálmán.**

Rodostó! . . .

Mennyi honszerelem, mennyi tört remény, mennyi bánatos emlék, mennyi szent kegyelet van e névhez fűzve, kétszáz év óta! Bujdosók tanyája, mártírok temetője.

A délkeleti szellő sokáig hordott onnan bús sóhajtásokat az elárvult, távol hazába; s mikor a sóhajtások örökre elnémulának, s a hontalan bujdosók könnycseppjeit az angyalok föl-szedték, és ők előbb látták meg a menyországot, mint Magyarországot: akkor a honfiúi kegyelet titkon, borongva szállt a törhetetlen elvűség ama dicső vértanuinak sírhantjaihoz — áldván emléküket s tőlük tanulván honszerelmet nehéz időkben, súlyos megpróbáltatások éveiben.

Messze benyult ezen bus emlékezet az elmúlt századba; még a honszerelem lánglelkű dalnokai: Kölcsey, Vörösmarty is, a magyar jellem hanyatlásának szomorú időszakában a rodostói sírok felé fordítják bánatos szemeiket, mint a bölcsök a napkeleti csillagra; s itthon vigasztalást nem lelven, a Propontis parjainak dicsőültjeit idézik fel mintaképekül, nekik panaszoznak el nemzetök romlását:

Kapuzárás után.*

Irta: **Gyökössy Endre.**

Érdekes a debreczeni diák, mert különös, sajátos az élete. Valami csodálatos érdeklődés köt mindenkit hozzá. — Aki csak hallomásból tud valamit a debreczeni diákokról, az is szereti őket, hátha még személyes tapasztalatok után ismernék igazán kedves, érdekes életmódjukat.

Az a kis történet, a mit most elmondok, elég világos képet ad arról, hogy mivel töltik a könnyebb napokban, amikor még t. i. messze vannak a félévi kolokválások, a debreczeni öreg kollegium fiai az estéket.

Október vége felé járt az idő. A Pannónia coetus különösen megnépesedett a kollegium bentlakó diákjaival. A Pannónia neve-napja volt.

Tudnunk kell ugyanis, hogy az öreg iskola falain belül lakó diákok szobáit nevezik coetusnak s mindegyiknek neve is van. Így az első emeleten egymás mellett sorakoznak a Concordia, Pannónia, Hunnia stb. diák lakások.

*) A Füg. Magyarország mellékletéből, a „Diák élet”-ből vettük át jeles tollu ifjú munkatársunknak, Gyökössy Endrének ezen debreczeni vonatkozású tárczáját. Szerk.

Rákóczink, hajh Bercsényink, hajh! Magyartok gyászban ül.

Sőt még később, az ötvenes évek sötét korszakában is, oda révedez a busongó költő, Lévy képzelme, — „tenger mormogásában, futó szél zugásában“ keresvén Rákóczinak nagy lelkét Rodostó partjain,

Az enyhe, déli ég alatti lankás hegyoldalban, szépen megmivelt szőlők, kertek, dus termő-földek között fekvő város egy kis paradicsom; hét minaretjével, mecseteivel, keresztyén templomaival, keleties, ódon házaival, piramisszerű, sötétzöld ciprusfáival, dombon álló hét szelmaival, nyájasan, csendesén néz bele a kék tengerbe, — e tündöklő tükörbe. Szemben véle a Márványsziget fantasztikus alakzatu fehér sziklái mereven emelkednek ki a habokból; s azontul szép időben átkéllenek Ázsia bércei: az ó-szultánok sírjait virrasztó brusszai hegyek, a felhőkbe nyuló Olympus, — míg délen a láthatárt a Dardanellák mindinkább szűkülő torkolatának szirtláncolata zárja be.

Elragadó, bűvöletbe ejtő kép. És mégis, nincs, nem lehet oly magyar, a ki e partokat, e kies város mosolygó arcúlatát meglátja fölmerülni a tengerből, midőn a hajó közeleg;

hogy szive bánatos érzelemtől ne szorulna el, s szemei könnyektől ne nedvednének.

Rodostó láttára lelkünket borongó érzés, bus kegyelet érzése fogja el. a szó önkéntelenül elhal ajkainkon; Csendesén, csendesén! . . . Temetőben járunk! Mártírok porait lengeti itt a szél! Az előbb még oly vidám arcokon komoly kifejezés váltja fel a mosolyt; elnémultan nézünk egymásra; bánatos gondolatokba mélyed mindenünk: szent áhitat szállja meg lelkeinket a mint közelgünk a partokhoz, melyeken az édes haza szerelme, a legtisztább honszerelem vértanuinak lábnyomait keresik sóvárgó szemünk. Itt jártanak, itt éltenek ők annyi éveken át, s itt hamvadnak örök nyugalomban.

Bus merengésünk közepette csónakunk evezőlapátjainak egyhangú csattogása hallatszik csupán — ez is oly szomorú. Amott a déli, halmos partokon, a város végénél, a fehér-márvány csorgókat, Rákóczi fejedelem forráskútjának táján, megtört alak révedez a távolban, önkéntelenül a hű Mikes Kelemenre gondolunk:

Egyedül, egyedül — a bujdosók közül Nagy Törökországban . . .

Ott, épp ott szokott ő egykoron

Azonkívül mind még valami becsületes magyar kálvinista keresztnévre is hallgat, hogy eggyel több ok legyen a borivásra.

A nevezett napon megteltek az első emeletkintái jó debreczeni vinkóval és a Pannoniában mulatásra készülődének.

Kell-e más a debreczeni diáknak, hogy jó kedve legyen, mint szűz dohány, meg jó karcos? Nem igen. Nem csoda tehát, ha a hangulat úgy nőtt és vidámult a Pannoniában nevezett október névnapülő estélyén, a miképen nőtt vala a füst és fogyott a homoki löre.

Szóla pedig Kolozsváry Mihály teológus diák az öntnök:

— Fiuk, már az utolsó kanta is kotyog.

— Szomorú muzsika — feleli Szarka, a Pannónia iródiákja, másképen jegyzője.

— Van ott több is, a hol e' vót! — vigasztalná őket Molnár, az örökösen vizsgázó öreg jogász.

És ki kételkedik bölcs mondása igazságában?

Senki, ha nem épen akkor ütné a coetus öröklött rózsás falí órája a tizenegyet.

— Vészharang! — jelzi komor arccal Szarka az iródiák.

— Vészharang! — ismétlik búsan a mulatozásban az idő haladásáról megfélelmező diákemberek.

S mindnyájan arra gondoltak, bárha egy szóval se mondták, hogy a kaput már tíz órakor bezárja Pista bácsi, a kollegium vidám kapusa.

— Mit csináljanak? Az öreg iskola négyszögletes területet fog be. Teljesen körülpült. Kétemeletes. Ők emeleten vannak, sehoggy sem juthatnak ki az épület falai közül. A kapus ki nem engedi őket tíz óra után.

Már-már megadták a sorsnak magukat. Közbe-közbe jogi és theologiai fejtegetéssel bizonyították, hogy micsoda helytelenség az, hogy míg a kint maradtak tíz óra után is bejöhetnek, ha szabott kapupénzt fizetnek, addig a bentrekedtek ki nem juthatnak.

— Vaskalaposság! fejti meg a jogi tudományokból sok vizsgájával adós Molnár jogász a kérdést.

— Erkölcösség! — mondja rá mosolyogva öreg Baja Miska, a kollégium dalos teológusa.

Mindenki szól valamit, csak Szarka hallgat és bámul szomorúan a lassanként teljesen kiürült utolsó kantára.

sétálgatni, „nagy sóhajtozással. Ma már temetők terülnek el kedves sétahelyén, valóban ott van ő, csak hogy — a föld alatt.

Bocsássa meg e méla hangulatu sorokat nekünk az olvasó; de Rodostóról nem tudunk mi úgy írni, mint ha csak száraz krónikát kellene egyszerűen papírosra vetnünk. S ne is tudjunk soha és ne tudjon egy magyar ember sem, mind ez időknek végéiglen.

Városok dolga.

(A debreczeni nagy gyűlés tárgya és céljai.)

Ujra mozognak a törvényhatósági joggal bíró városok. Sok bajukat, sok akadályt, nehézséget haladásuknak, fejlődhetőségüknek, megbeszélni Debreczenbe gyűlnek szép május havában a városok kiküldöttei. A kongresszus, mely eleinte csak a polgármesterek értekezlete volt, most már a negyedik esztendőben a városok gyűlésévé nőtte ki magát. Nemcsak polgármestereknek, de a törvényhatósági bizottság kiküldötteinek is szól a meghívás. Nagyon helyesen; a városi törvényhatóságok önkormányzati elemeit nem is szabad mellőzni, mikor a városok ügyeinek megvitatásáról van szó. Hisz ezek az ügyek, ezek a bajok ama terhek körül forognak, amelyeket az önkormányzati elem visel; nemcsak méltányos tehát, de jogos is, hogy ez az elem maga is megszólalhasson, mikor róla tanácskoznak, ne csak a vezető tisztviselői.

A debreczeni gyűlés napirendje körülbelül ugyanaz, mint az előzőké volt. Csak hogy míg eddig csak általánosságban mozgattak a polgármesterek, most már konkrét, tüzetes előterjesztések fogják képezni a tárgyalás anyagát. Két pontból fog állani a napirend; de ez a két pont több, nagyobb súlyú, mint más gyűlésnek rőfös tárgysorozata. Ebben a két pontban benne foglalatik mindaz a baj, sérelem, a mi a városok fejlődését megbénítja és mindaz az orvosság, a mivel a városokat lábra állítani lehet.

— Lajos — biztatja a coetus legesőndesebb, de legjobb ivódiákja, mezőturi Szathmáry Imre — te vagy a coetus esze, pipáld le Columbast, fődözz föl valami kijárót e penészes falak közül.

— Amerikát fölfedezni könnyű volt Columbusnak — vág vissza rá Szarka, az iródiák — volt utja, elindulhatott rajta. Ha volna kijárónk, én is fedeznék fel könnyű szerrel valami eddig előttünk ismeretlen jó bort mérő kocsmát?!

De alig mondta el utolsó mondatát, szeme fölragyogott. Elsápadt. Majd elvörösödött. Nevetett, kacagott sokáig, anélkül, hogy egy szót is szólt volna.

— Miska! — kiáltott Kolozsváry theológusra — ide hamar a kuffered! A tied a legnagyobb. Te vagy köztünk a legéhesebb. Te jössz hazulról legnagyobb csomagokkal. Te meg Baja szedd elő ódáiddal és dalaiddal teleírt papírosaidat. Szathmáry készíts hamar két kantát. Az belefér a kufferbe s hogy össze ne verődjenek, a Baja verseivel kitömjük a közöket. Gyorsan, gyorsan. Igaz, Molnár te meg adj pénzt. Utazom. Tizenkét óra előtt megy a vonat Ladány felé; gyorsan, gyorsan, mert lekésem.

Eleinte nem igen értették a dolgot, de mikor Szarka, az iródiák, rohant a kufferekkel s az ajtóból visszakiáltott:

Tulajdonképen nagyon egyszerű ez a két pont. Az első arról szól, hogy miért kelljen a városoknak anyagilag összeroskadni azok alatt a teendők alatt, a melyeket az állam egészen önkényesen, egyoldalúan és minden ellenérték nélkül a vállaikra hárít. Mert e teendők alatt valósággal összeroskadnak a városok. Sokszor kifejtettük mi is e hasábokon, hogy a városi önkormányzat ma már jó felerészben állami agendákat végez. Az állam úgy elfoglalja a városokat azokkal a teendőkkel, melyeknek az önkormányzati közigazgatáshoz semmi közük, hogy azok jóformán nem érnek rá a saját dolgaikat végezni. És ezért a sokféle dologért nem ad az állam a városoknak semmit se. A hivataliszobákat be kell népesíteni olyan tisztviselőkkel, a kik az állami érdekek előmozdítását célzó munkákat végeznek — a város költségén. Mikor egy város aztán a budgetjét csinálva, azon veszi észre magát, hogy a közköltője folytonosan emelkedik és segélyért folyamodik az államhoz, ez ridegen begombolkozik és nem járul a városi terhek viseléséhez.

Ennek az állapotnak, mely etikai szempontból is erős kifogás alá eshetik, anyagi szempontból pedig egyenesen veszélyt hord magában a városokra, rég belátták a tartathatlanságát, még se segítenek azon. Most a városok határozottan, nagy nyomatékkal akarnak fellépni. Nem kérelemznek, de követelik azt, a mihez végre is joguk van. A kinek én munkát végzek, attól joggal várhatom el, hogy fedezze azokat a költségeket, a miket ez a munka okoz és ne hárítsa át a városi polgárságra. Ez a polgárság ugyanis aránytalannabban meg van terhelve, mint a községek lakossága; a legtöbb városnak sok évtized mulasztásait kell pótolnia, a közegészségügy érdekében nagy beruházásokat kell tennie. Hogyan tehesse ezt, ha erejének legnagyobb részét az állam veszi igénybe? Joggal várható tehát, hogy a törvényhatósági városok fellépése figyelembe vétessék a törvényhozás által. A legkevesebb, a mit meg kell, hogy adjanak a városoknak, az, hogy az átruházott állami teendőkre fordított kész kiadásaik megtérítésének az országos budgetből. Hadd szabaduljanak fel a most lekötött anyagi erők és hadd jussanak végre a városok valahára

— Várjatok! Lesz nemsokára bor! — jóüzüen nevettek a megértett nagyszerű ötleten. S az emeleti folyosóról hallgatták, amint lent Szarka kiabált:

— Jaj, de sokáig készülődik. De az istenért, Pista bácsi, lekésem a vonatról s mi lesz velem, nyissa már azt a kaput?

— Egy minutával előbb vagy később, nem határoz! — dörmögi álmosan a nappal jókedvű kapus.

A fiuk kacagva mentek a coetusba a folyosóról s alig tudtak később szóhoz jutni a bámulattól, hogy milyen furfangos is ez a Lajos. És egy-két jó diáknótával készítették torkukat előre a megérkezendő karczoshoz:

Ez a világ mi volna,
Ha jókedvem nem volna?
Csókot kérnék, csókot kapnék rózsámtól,
Kedvem lenne csókjától!!

Alig egy fél óra múlva hallották, hogy Pista bácsi megint dörmög, mert a szobaajtáját a füst okaért kinyitották légyen.

— Ki csavarog már megint? Hátra kéne kötni a sarkát.

S hallották, hogy nyitotta a kaput.

Mindjárt gondolták, hogy Lajos érkezett meg.

abba a helyzetbe, hogy a polgárság adófiléit a saját közjavukra szolgáló befektetésekre fordíthassák.

A városok aztán még egyet kívánnak. Szabályoztatni akarják helyzetüket a törvénynyel szemben. Az a fonák állapot van most, hogy a törvényhatóságokról szóló törvény nem tesz elég megkülönböztetést a városi és vármegyei törvényhatóságok között; a miben tesz is, az idők folyamán elavult, nem felel meg többé a viszonyoknak. A városok modern irányu fejlődése annyira legujabb keletű, hogy azzal a most érvényben levő törvény sehogy sincs összhangban: törvény és a gyakorlati élet követelménye nem fedi egymást. Pedig hát a közigazgatásban is az élet kell, hogy a legnagyobb, az egyedül parancsoló ur legyen; annak igényei mellőzésével a városok visszasüllyednek a régi jelentéktelenségükbe. S hogy ez be ne következzen, az már nem csupán városi érdek, de egyike a legfontosabb állami érdekeknek. Nem elmélet többé, de alapigazság, hogy a városok képezik az állam legerősebb fenntartó oszlopait. A hogy ezeket az oszlopokat szilárdítjuk, oly arányban emeljük az állam épületének tartósságát, oly mértékben tesszük képesekké az épület alapjait arra, hogy azokon tovább építhesünk. A városok számára tehát külön törvényt kell hozni; olyan sarkalatos kívánság ez, melynek teljesítése elől az országnak elzárkóznia nem lehet.

Domokos Márton

debreczeni főbíró és kora. 1725—1764.

Irta Zoltai Lajos.

Domokos szavai szerint a várost pedig az indította a barátságos egyezésre, mert ez által „az enyedi nemes kollegiumnak Isten dicsőségére nézendő megmaradását” mozditja elő és „az Isten hazának és hitbeli kedves atyáinkfiainak felsegélésére valónak tudjuk azon adandó sumját.”¹⁾

A debreczeniek még csak az összeg nagyságától huzódottak, amelyet másként

¹⁾ D. M. levelei br. Vesselényi Ferenczhez 1746 febr. 21. és márc. 14.

— Hát visszajött? Mit zavarja akkor az embert?

— Visszajöttem? Már hogy ne, mikor lekésztett. Addig piszmogott azzal a rossz kapunyitással.

S míg csak a coetusba ért, folytonosan méltatlankodott a furfangos diák, hogy így megjártni őt ejnek idején, még se való.

Odabent meg összeölelgették a fiuk s nagyokat ittak az egészségére.

Másnap megtudta a dolgot valakitől Pista bácsi is. Neki se kellett egyéb.

— Hát azt hiszik, hogy azért vagyok én itt, hogy bolondítsanak. Más se kéne még. Majd megkeserüli ezt a Pannonia. Majd ad ezért az igazgató ur.

Panaszt is tett az öreg. Az igazgató csak mosolygott Pista bácsi boszuskodásán. Azután elbocsátotta.

A jogbölcsélet legközelebbi óráján pedig dr. Öreg János, a collégium igazgatója, megdicsérte a találékony Szarka Lajost és a mulatozó Pannoniát, mire Molnár, a vizsgázó felsőhajtott:

— Hát már itt sincs vaskalaposság?

nem, csak újból adósságcsinálással tudhatkifizetni. „Igy rövid nap alatt beljebb vennék a város árkat” írja D. M. „melyen ámbár nagyságtok a mi gyűlölködőinkkel együtt nem örülne, hanem inkább keresztényi módon bánkódnék”, de azzal nem reparáltatnék a romlás, mely reánk és Isten házára következnek.²⁾

Utóljára is 1751, Szeremley Sámuel és Forró István N. Szebenben 8000 frtban kiegyeztek az erdélyi konsistoriummal. Bethlen eredeti alapító levelét visszakapták. A város pedig 5%-os adós levelet adott. Azonban az udvari kamara nem volt volna hü a maga kora szelleméhez, ha a várost el nem tiltja ez adóssága kifizetésétől. Az e czímen még fennálló 6666 frt. 40 krnyi tartozást tehát 1757-ben a város adósságai sorából mint jog alappal nem bírót törölte, a kamat és tőke fizetését pedig szigorúan megtiltotta.

Hézagos maradna visszaemlékezésünk, ha figyelmen kívül hagynók Domokos M. főbiróságának azt a tevékenységét, amelynek nyomán számos közhasznú intézménnyel gazdagodott Debrecen. Az 1730-as évek második felében épül az ispotályi templom a consistorialis ház, s a város egykor házilag kezelt nagy kiterjedésű gazdaságának ma is meglévő ódon emléke: a hatalmas kétemeletes magtár. 1742-ben a kollegiumban új tanterem épül. 1743-ban indul meg a Hortobágy vizén a három körre járó, téglagáttal biztosított malom; 1744-ben épül az új mészárszék, a Kardosház hatulsó része, az ispotályi torony teteje, a Ghilanyiak koresmája szomszédságában a Szeles csapszék s a consistorialis ház némely része. 1746-ban faragják össze a mogyorósi erdő szálfaiból a hortobágyi nagy hidat, mely ép úgy híres volt, mint a helyette később épült mai köhid; 1748-ban a banki Ludas csapszék, 1750-ben a pallagi csapszék állítják fel; 1754-ben a fiúiskola tantermeit kibővítik, 1755-ben teszik le alapkövét a kir. sóraktárnak, hogy többet már ne is említsék.

A mi szemünkben, akik nagy szabású alkotásokhoz vagyunk szokva, kicsiny jelentéke en műveknek tűnnek fel ezek. De ha annak a kornak szövegével nézzük, mikor a haladás nem oly rohamos, s az igények is nem oly szertelenek, majd mindegyik nevezetes mértföld mutató Debrecen fejlődésének országútján. Egyik a vallásos huzgóságot és közművelődést mozdította elő; mások a közpénztár hasznát emelték vagy a lakosság kényelmét. Ugyane célra való voltak a város által többnyire kvártély lakások megvásárolt házak. Domokos Márton idejében szerezte a város a Komáromi házat 5000 frton (1738—1742 között) a Váci házat Piaczban 2750 frton (1744), a Kovács házat 1000 rh. frton (1746), a Nyéki házat 1900 frton (1749) az Olah házat (1751) mind a hármat Csapó utcában és a Baranyi házat 6000 frton, mely ma posta épület (1752.)

A királynőnek adott rendkívüli subsidiumok, a zálogos birtokok és egyéb ingatlanok megszerzése természetesen sok pénzbe kerültek. Jókora összeget fölemésztett a város igazainak keresése, a felsőbbek jóakarátának megnyerése.

A város közönséges jövedelmeiből lehetetlen volt mindezt a sok költséget teljesíteni. Valamint most, akkor is csak úgy nem lehetett kikerülni az adósságcsinálását. 1752 végén 75000 frt a város adóssága, melylyel a győri és pápai ref. ekleziáknak, a debreczeni iskolának s különösbbe (44000 frttal) Kenessey Istvánné asszonynak tartozik.

²⁾ Prot. Concep 1745—50 368—69 ll.

Ugyan 1758-ben leszáll a szenvedő tőke 47500 frtra, de már 1763-ban 186237 frtra emelkedik. Ebből 40000 et a megszorult királyi kincstárnak felajánlott segedelem emésztett föl. — A hitelezők közt legnagyobb összegekkel szerepelnek: Andrassy Zsigmond örökösei 22000, Fáy László 20000, Kenessey Istvánné 19000, Szemere István 15600, Beöthy Mihály 12000 frttal. Említem-é utóljára sok más dícséretes tetteit, minden irányban kiterjesztett hűség gondoskodását Domokos Mártonnak és az ő bölcsesége világánál kormányzó akkori elöljáróságnak? Miként kelt védelmére a város vámszedési jogának a földesuri hatalomtól magokat megváltott, újra szabaddá lett jászok és kunokkal szemben. Miként fékezte meg a városban letelepedett, hatalmukban elbizakodott nemes urak. Siskovicsak, Bogátiak szabadosságát.

Milyen igazságosan igyekezett eljárni a közjavak és közterhek szétosztásában. Micsoda ujtásokat hozott be az elhanyagolt, pusztulásnak indult erdő nevelésére és védelmére. Miként törekedett a város népe között a temetéseknel nagyon elterjedett haszontalan piperéskedés és költség eltávoztatásán. Miként szorította meg a kereszteléseknél elharapózott rendetlenkedéseket, a költséges dinom-dánomra vezető feleszámú koma-hívásokat, és kényszerítette a keresztülőket, hogy árván maradt keresztgyermeküket neveltessék, a szent és keresztényi életre, tudományra taníttassák.

Említem-é, hogy a biblia tőle, még utazásaiban is soha elnem maradt? Hogy a cifráskodást, vendégeskedést, pompát polgártársai soha ettől a főbirótól meg nem tanulhatták? Hogy legfőbb díszé vala, „hogy magát mögtagadta és a Krisztusnak gyalázatját az Isten népének nyomoruságát e világ kincse telett választotta, noha ebben része lehetett volna?”

(Vége köv.)

Délutáni levél.

(A diák-sapkáról.)

E rovatban már egyszer foglalkoztunk a diáksapka kérdésével, mely jelenlegi idegen alakjában vegyes érzéseket keltett mindenfelé. Mi magunk is kifogásoltuk azt, mert nem célszerű, nem komoly és legfbbképpen nem is magyaros viselet. Azért megfelelőbb főveget ajánlottunk derék ifjainknak, melyhez történeti dicső emlék is fűzi a magyart. Az 1848/49-diki honvédtisztek táborig fővegét ajánlottuk mintául, mely zsinórozásával magyaros szép, szemvédő bőrjével (simléder) célszerű viselet. A magyar jelleg teljesen ki van fejezve rajta . . . Nem tudjuk, vajon a diákság figyelemre méltatja-e ezen jóindulatu figyelmeztetést és utmutatást; de például a Balassa doktor irótársunk által oly jelesen szerkesztett laptársunk, a „Szeged és Vidéke” magáévá tette a cikkünkben kifejtett eszmét, helyeslőleg közölvén azt; most pedig a fővárosból kaptunk idevonatkozólag érdekes sorokat. Ugyanis Lakatos Károly kitűnő munkatársunk, a tudós író, ki ujabban a „Vadászat Mestersége” című nagy művével keltett nagy

feltűnést és elősmerést, következőleg nyilatkozik a „diák sapkáról.”

Jól tetted, hogy a diáksapka (!) ellen felszólaltál; már én akartam tenni; de kivetted a számból illetve a tollamból.

Tudod-e kedves pajtásom, hogy ez a „diáksapka” nem más, mint a legvadabb, legeredetibb osztrák lovassági sapka! . . . Hogy erre még rá nem jött senki! Avagy tréfát akart üzni valaki a magyar ifjúságból? Tény az, hogy a budapesti osztrák katonatisztek kaczagva szemlélik ezt az új-módi majomviseletet s azt mondják: ime a jeles magyar ifjúság osztrák sapkával tüntet . . .

Nohát még egy nemzet ifjúságát ily otromba módon nem ültették fel, mint a miénket ezzel a vadosztrák miczi „tőkfedővel.” Fájdalom hogy a magyar ifjúságnak már annyi érzéke sincs, hogy különbséget tudna tenni az osztrák és a verbeli ruhadarab között. Ha kitüntető bélyeget, nemzeti szimbolumot akarnak, miért nem viselnek kanászkalapot, olyas Hentaller félet; az az igazi magyaros és abban nem is nézik a fiatalságot kölyök orángutángoknak, hanem annak a mi: magyarnak! Különbben is mi nek már az osztrák és német bursokat majmolni?! Nem elég idegen gunya és jellem van már így is rajtunk! Hiába, sok majom van közöttünk!

Lakatos Károly.

NAPI HIREK.

Rákóczi üzenete.

Kikiáltja a kurucz hírnök Huszt város piacán 1703. május 22.

(A budapesti kurucz ünnep prologusaként gyújtó hatással adta elő és írta: Rákosi Viktor országgyűlési képviselő.)

Rákóczy heroldja beszél. Kürtösök, fujjátok meg előttem a harsonát, tüdőtök szakadtából fujjátok, mert kell, hogy erősebben szóljon az Utolsó ítélet trombitájánál mely csak a halálon kell, hogy erőt vegyen; de ezen mi harsonáinknak föl kell rázniok a tunya közömbösséget, föl kell ábreszteniök az elvesztett hitet, vissza kell csalniok az elfutó reményt.

Vérnek patakzását, falvainknak lángolását hirdesse tinektek, de vérben megfürödvé, tűzben megtisztulva, a szabadság angyala fog hadaink élére röppenni és zászlónkat diadalra vezetni.

Erdeink mélyén már gyülekeznek a szabadság bujdosó farkasai; a tűzhelyük szelid fényétől elzavart magyarok, a kik inkább választották a vadállat zordon világát, mintsem hordozzák a rabság busigáját.

Ime, a Beszkidekről a tavasz olvadt hólevével egyetemben szakad le seregünk a rónaságra, s a hogy az olvadás duzzasztja vizeinket, úgy duzzasztja hadunk a magyar bátorságát, erejét, önmagába vetett bizodalmit.

Konduljanak meg a harangok; egyik torony adja által a másiknak a hangot; röpüljön végig a völgyeken; ne alijon meg a szirtfalaknál; szökkenjen által a vizeken és mélységeken, rázza fel a népet akár édes álmából, akár verejtékes munkájából.

Nincs álmunk más, csak egy, nincs munkánk más, csak egy:

Almunk a haza szabadsága; munkánk a haza fölszabadítása.

Fegyverre magyarok!

Egyenesítsétek a kaszát, élesítsétek a kardot, új nyelet a csákányba! Nagy, ke-

gyetlen munkára hívunk föl benneteket; de hát nem kegyetlen munkát végez-e az ekevas, a mely az anyaföldnek testét hasogatja és a benne rejtve élő férgeket véres darabokra vágja. És ugy-e áldott munka ez, mert nyomában új élet fakad, kisarjad az ifju vetés, az éret kalásztenger, a minnend-napi kenyér.

Ragadj fegyvert te testvértelen, elárult, saját hazában hontalan magyar! Törd össze bilincseidet és kovácsolj fegyvert belőle: a szabadság lánczából a szabadság fegyverét.

Kicsavarták kezedből ősi kardodat? Rabszjira fűzték egész nemzetségedet? Levágták munkás és harcos két karodat? Hát elfelejtetd magyar, hogy te oroszlanak születél, a ki fogaddal is rettenetes vagy?

Fegyverre magyarok!

Észak, dél, kelet és nyugat felé fordulva hirdetem nektek, hogy urunk és fejedelmünk: Rákóczy Ferencz megjött.

Kürtösök, fújjatok meg a harsonát!

Városi baltások fussatok szét és verjétek meg e hirrel a kapukat!

Minden szögeleten perdítsétek meg a dobot!

Alkonyatkor pedig gyuljanak ki a tűzek a hegyormokon, hadd hirdessék, hogy ha éjszaka borul is rád, ne térj pihenni magyar, mert észkről jön a világosság, a melegség, a szabadság — Rákóczy!

Fegyverre magyarok!

A városházáról.

Oláh Károly kulturtanácsnok, ki sulyos szembaja miatt két hétig a szobát őrizte, annyira megjavult, hogy ma már megkezdte hivatalos működését.

Az erdőségi kaszálók tagosítása.

A földmivelségi miniszter egy a város és polgárság közötti régi, hosszú évtizedek óta húzódo perlekedés tárgyát képező ügynek, az erdőségi kaszálóknak ügyét óhajtaná rendezni. A polgárság és a város között folytonos kellemetlenségek merülnek fel még most is a kaszáló kérdés miatt. Hogy ezek megszűnjenek, a földmivelségi miniszter a főispán útján kérdést intézett a városhoz, hajlandó lenne e az erdőségi kaszálók tagosítását eszközölni? A miniszter leiratát véleményezés végett a tanács kiadta Ábrahám László főügyésznek és Török Gábor erdőmesternek. A főügyész terjedelmes jelentést terjesztett be erre a kérdésre vonatkozólag a tanácshoz, a melyben elmondja, hogy a jelen helyzetben a tagosítás keresztülvitele lehetetlen és pedig azon okból, mert a birtok és magánjogi viszonyok még ezidőszerint sincsenek rendezve és hogy ez megtörténhessék, szükséges, hogy az erdőségi kaszálók felméréssenek és telekkönyvvileg rendeztessenek. Fontos, közérdeket szolgáló dolog lenne ezeknek a kaszálóknak felmérése és ennek teljesítése végett azt javasolja a főügyész, emlékiratban kérje fel a város az igazságügyminisztert. Az erdőmester véleménye is egyezik a főügyész véleményével és az is oda kokucludál, hogy a teljes tagosítás eszközzése ezidőszerint végre nem hajtható. A tanács elfogadta ezeket a véleményeket, de

mielőtt végleges választ adna a miniszternek, meghallgatja még a gazdasági bizottság véleményét is ez ügyben.

Közigazgatási bizottsági ülés.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott, melyen az egyes szakrefensek számoltak be a vármegye mult havi közigazgatási viszonyairól.

Hajduvármegye törvényhatósági bizottsági ülése.

Rásó Gyula, Hajduvármegye alispánja, a mai nap küldötte szét a meghívást és a tárgysorozatot Hajduvármegye f. évi május hó 15-ik napján, délelőtt 9 órakor, Debreczenben, a vármegye székházában tartandó törvényhatósági bizottsági ülésre. A jóval több mint száz pontból álló tárgysorozat sok közérdekű és érdekes tárgyat ölel fel vármegyei és országos életünk kiterjedt mezéjéről. Többeket fog érdekelni például a vármegyei alapítványos honvéd hadapród iskolai helyeknek a pályázata és betöltése. A vármegyei hivatalos lap költségeit is ez alkalommal állapítják meg. Hihető, hogy ezen-tul a skiblerek népszerűbbek lesznek a vármegyházán. A v.-pécsi hajduatyánkfiai is megérdemlik, hogy községöket külön megyebizottsági tag választó kerületté alakítsák. Bemutásra kerül a Hajduböszörményben felállítandó Bocskay szobor ügye is. A pótdós Bocskai szoborért mi tuiságosan nem lelkesülünk. Ellenben pártolást érdemel Pozsonyvármegye közönségének a vasárnapi munkaszünet módosítására és betartására vonatkozó fel-illetőleg átirata. Hisz az irás mondja, hogy a hetedik napot megszenteljed; holott vármegyenkben ekkor is leginkább igába vannak fogva a földmives cselédek. — Reméljük azt is, hogy a magyar iskolahajó érdekében megindított mozgalomhoz csatlakozni fog a tekintetes vármegye, amennyiben fel-tételezzük, hogy ezt javasolni is fogják az alispán urék. Pozsonyvármegyének is igazat kell adni, midőn a magyar nyelvnek az üzleti élet terén való minél kiterjedtebb érvényesülését sürgeti. Bars vármegye is feltétlenül támogatásra érdemes, midőn a tőzsdei üzérkedéseket megakarja rendszabályoztatni; de nem kevésbé a Somogyvármegyei átirat, mely törvények alkotását követeli, hogy a magyar föld magyar kézben tartassék meg. Nem hisszük, hogyczélzatosan tették volna hatra a hazafias Heves vármegyének az önálló magyar hadsereg felállítása iránt az országgyűlés képviselőházához intézet feliratát. Más véleményt nem is képzelhetünk a Bocskay vármegyéjében, mint-hogy az önálló magyar hadsereget mi is követeljük. Szégyen, gyalázat, hazaárulás volna ennek ellene mondani. Jásznagykunszolnok meg a Deák Ferencz 100 éves születésének fordulóját javasolja. Inkább ünnepelhetik az osztrakok! De különben bár mi is lesz itt a javaslat, mi hajduk a Deák 67-es dicsőségéért nem fogunk soha felmelegedni. És ezenkívül még egész tömeg köz-ségi érdekű tárgyak is kerülnek a zöldsztalra, tehát kívánatos, hogy a tagok teljes számban jelenjenek meg és hogy ne csak délelőtt, de délután is tartsanak ki a gyűlésen.

A pénzügyi tisztviselők

kuglizó egylete folyó hó 17-én délután 5 órakor saját helyiségében tartja rendes közgyűlését, melyre a tagokat meghívja az elnökség.

A kikindai Hadik huszárok ünnepe.

Az aradi Hadik huszárezred nagykikindai osztálya most ülte meg az Eggmühl melletti győzelmes csata (Nagy Napoleon

idejéből) évfordulóját. Ez alkalommal Dobay Kapitány lelkes beszédet intézett a legénységhez s e közben Petőfi Sándor következő két gyönyörű strófájátmondotta el:

Huszárok! Koszorut kötöttem
Cserfa levelekből,
Harmat csillog rajta
Öröm könyeimtől
Kinek adnók mi azt,
Kinek kötőznétek,
Ha nem Hadik András
Vitéz ezredének. —

Huszárok! Ha lehull a két kezünk is,
Ha mindnyájan ott veszünk is.
Hogyha meg kell halni nosza,
Mi vesszünk el nem a haza. Előre!

A költői sorok hazafias tüze természetesen óriási lelkesedéssel töltötte el a magyar iukat.

Innét-onnét.

Benne vagyunk a Rákóczi-kor emlékeitől szentelt kétszáz éves fordulóban. Minden nap újabb és újabb kurucz vitézi esemény emlékétől terhes. Azért szeretném, ha külső jelvényvel is mutatnánk, bizonyitanánk a lelkünkben kiárandó szeretetet, halát. És csodálom, hogy a 200 éves nemzeti nagy ünnepen és évfordulón nem akad oly élelmes vállalkozónk vagy egyesületünk, mely a régi kurucz „libertás” mintájára emlékérmeket veretne, mondjuk, egyik oldalon a Rákóczi Ferencz arczásával, másik oldalán a szent jelszóval „Pro Libertate . . .” A kinek csak módjában van, minden magyar ember megvenné ezt az emlékérmét, melynek bizonyos százalékját az ország fővárosában felállítandó Rákóczi szobor alapjára lehetne fordítani.

Említettük, hogy Lakatos Károly kiváló íróársunk és munkatársunk „Rákóczi nótát” szerzett, melyet a mi szeretett Thaly Kálmánunknak fog ajánlani.

Lakatos Károly ugyanis nemcsak a természetképeit az állatélet titkait, a vadász-mesterség fortélyos tudományát örökíti ragyogó tollal, hanem a hegedülésben, a vonó kezelésében is kiváló mester, kinek magyar nótázásai mindig gyönyörűséggel élvezik a baráti körben. Elképzelhető, hogy ilyen törzsökös magyar poeta lélek hivatott a kuruczkor érzéseit is kótára tenni. Tehát fájjaljuk, hogy a „Rákóczi nóta” nem jelenhetett meg; meg ámedsúlyos betegség kötötte az ágyhoz jeles íróársunkat, ki a Thaly Kálmánnak szánt „Rákóczi nótáról” következőket írja hozzánk intézett kedves levelében:

„Ha majd eljősz, elmuzsikálom neked a Rákóczi nótát, a melyet Thaly Kálmánnak fogok ajánlani; hogy eddig nem jelent meg, annak betegségem az oka. Pedig szerettem volna, ha a mostani Rákóczi ünnepélyek valamelyikén szerepelt volna ez a siró nóta, a melybe lelkem minden magyar fájó érzését beletemettem. Nem tudom, megérti-e a mostani „modern” ideálokkal szaturált nemzedék . . . De bizom, hogy az „öreg kurucz” megfogja érteni . . .”

Mi is azt hisszük.

nemes Portörő Kelemen.

Hajduvármegye az 1902-dik esztendőben.

Hajduvármegye alispánjának nyomtatott jelentése most került ki a sajtó alól, mely megörökíti a vármegye közéletének 1902-évi állapotát. Azért tehát sok tekintetben tanulságosan forgathatjuk ezt a könyvet, a melybe mi most csak röviden tekinthetünk bele. A hazafias szellem hiánya miatt nem

kifogásolhatók vármegyénk határozatai; mert például az 1902. évi május havi közgyűlésből irtak fel: A Rákóczit, Thökölyt, Bercsényit diffamáló labancz-törvényczikk törlése iránt, Kossuth Lajos érdemének törvénybe iktatása, szobrának felállítása, valamint az 1848—49-diki honvédek érdemeinek törvénybe iktatása iránt és az önálló vámterület mellett. Az 1902. évi szeptember havi közgyűlésen sürgették a nemzetiségi izgatások megakadályozását célzó 1868. évi XLIV-ik trvczikk módosítását, az új választási törvények alkotását. Az 1903. évi deczemberi közgyűlésen tiltakoztak a hirhedt tátrai tengerszemnek Gácsországhoz csatolása felől hozott ítélet visszautasítása végett. Ugyanekkor követelték az ujonczjutalék felemelésére irányuló törvény elvetését. Dicséretes ezt felemlíteni, mert a hazafias mozgalmak mellett amely egyértelműleg foglalt állást Bocskay vármegyéje, a kormány által végrehajtott osztrák merényleteknek még leplezett alakban sem kelt pártjára. Nevezetes még itt felemlíteni, hogy a szeptember havi közgyűlés elhatározta, miszerint a törvényhatósági bizottsági tagoknak számát 240—300-ra emeli fel, aképen, hogy ezeknek fele része virilista legyen. A vaskos jelentés többi része a vármegye közigazgatási állapotára vonatkozó érdekes adatokat foglalja magában, melyekről még alkalmilag szót teszünk.

A református egyház

presbiterei tegnap gyűlést tartottak, melyen Kiss Áron és Simonffy Imre elnökök. Harmathy Pál és Böszörményi István új egyháztanácsnok felesketése után a gazdasági bizottságba e két új presbitert, az ösztön díjosztó bizottságba Törő Imrét választották be a megüresedett helyekre. A kistemplom egyházi állását később töltik be. Mitrovics Gyuláné köszönő iratát tudomásul vette a gyűlés, mely vita nélkül tárgyalta le a városi tanács végzését is. Tudomásul szolgált, hogy az egyházkerület tavaszi közgyűlése május 18 és következő napjain lesz. Az esperesi jelentések után folyó ügyeket tárgyalta még a gyűlés.

Kerületi tornaverseny.

A kerületi tornaverseny nagy rendező bizottsága tegnap délelőtt, Dóczi Imre elnöke mellett gyűlést tartott. Az élelmezési bizottság elnökének jelentése szerint az érkező diákokat hat vendéglőben látják el. Az elszállásolással is nagyrészt rendben vannak, a tanintézetek termeit hálósobákká alakítják át és egyes tanárok is fogadnak szállásra diákokat. A ténnyezést még ma megkezdik. Összesen 1200 ülő s 300 állóhely lesz. Páholtyok ára 10 korona, az ülőhelyeké 2 kor. 50 fl., 2 kor., 1 kor., 20 fl. és 1 korona. Jegyek a hét végétől előre válthatók Szentkirályi, László és Társa, Csáthy és Békés üzletében. A helyek kényelmesek lesznek. A jelentkezések ma is folynak még. tegnap jelentette be a sárospataki főgimnázium, hogy 3 tanárának vezetése alatt 50 diákot küld. A versenyzők száma jóval felül fogja haladni az ezret. A miniszter 1200 korona segélyvel járult a költségekhez. A tegnapi gyűlés megalakította az ötven tagból álló versenybíró bizottságot is.

A debreczeni ref. egyház aranykönyve.

A debreczeni ev. ref. egyház presbitériuma még 1899-ben elhatározta Komlóssy Arthur indítványára, hogy az egyház jöltevéinek emlékkönyvét a legrégebb időtől fogva megírta, több száz példányban kinyomatja s jövőre tíz évről tíz évre az újabb jöltevék alapítványainak, adományainak kinyomatásával bővíteni fogja. A presbitérium e határozat végrehajtása felől tegnap intézkedett s a munka megírásával Könyves Tóth Kalmán elnöke alatt Kiss Albert, Dicsőfi József, Balogh Ferencz, Komlóssy Arthur és Somogyi Pál urakból álló küldöttség javaslatára Zoltai Lajos városi segédlevéltárnokot bizta meg, aki 1904 decz. 31 re ígerte, hogy készen lenet e sok levéltári kutatást igénylő, és előreláthatólag 15 nyomtatott ivre terjedő nagy munkával, amely a debreczeni kálvinista polgarság jötekonyságának, áldozatkészségben megnyilatkozó hitbuzgóságának története lesz. E munka ugyanis tartalmazni fogja az összes kinyomozható alapítványoknak és alapítvány természetű adományoknak, hagyományoknak keletkezését, czeljét, fölhasználatának föltételeit, eredeti és mostani értékét, az alapítók, adományozók és hagyományozók összeszedhető rövid életrajzát és jellemrajzát együtt. Függelékül csatolva lesz hozzá a kisebb adományok felsorolása. A munka ellenőrzésével a presbitérium a már említett küldöttséget bizta meg.

A közöny . . .

A városatyák között szomorúan példázza ez a hír: A f. 1903-dik évi május 16 án tartandó bizottsági rendkívüli közgyűlésen **harmadikban** a következő névszerinti szavazások fognak megejtetni: 1. a satakert végében levő 1118 négyszögöl városi földterület elidegenítése felett. 2. a Rickl Gizella-féle 2 hold 31 négyszögöl városi földterület elidegenítése felett. 3. az állami gyermekmenhely részére kijelölt, a Mester-ntezsá veges fekvő, jelenleg a debreczeni helyi vasút által használt városi telek elidegenítése, illetve az állam részére átengedése felett.

Az izr. nőegylet

tegnap tartotta meg dr. Balkányi Miklósné elnöke alatt rendes évi közgyűlését. Az évi jelentés felolvasása és tudomásul vétele után a közgyűlés megadta a felmentvenyt, az 1903-iki számszámadások megvizsgálására dr. Popper Mór, Szántó Győző és Kohn Lipót számvizsgálókat küldötte ki, megállapította az 1903-iki költségvetést és az alapszabályok módosításával az évi díjat 6 koronára felemelte. Ezután következett a tisztújítás, mely alkalmommal a közgyűlés egyhangú közfelkiáltással megválasztotta: elnököknek: dr. Balkányi Miklósnét, alelnököknek: Stern Józsefnét s Weisz Lévynt; pénztárnoknak: Fürst Ödönnt; ellenőrnek: dr. Popper Alajosnt. Ezután titkos szavazással megválasztották a választmányi tagokat.

Erzsébet királyné szavai.

Az angol király párisi látogatása alkalmával Brisson Adolf író beszélgetést folytatott Paoli biztossal, a ki mint a belügyi minisztérium bizalmi embere, azzal van megbízva, hogy uralkodók utazása alkalmával az uralkodók személybiztosságáról gondoskodjék. A nehéz és felelősségteljes föladatot végző biztos rendkívül érdekes dolgot mondott el néhai Erzsébet királynéről, a kit gyakran elkísért Kap-Martinba. Arról volt szó, hogy a fejedelmi személyek, mihielyt egyedül vannak és érzik, hogy nem figyelik őket senki, rendkívül szeretik az egyszerűséget és ennek kapcsán említette meg Paoli Erzsébet királynét, a kinek különös bizalmát élvezte. A királyné nem fogadott

szolgát, nem vásárolt lovat, mielőtt Paolitól tanácsot és beleegyezést nem kért. Egyszer beszélte Paoli, a királynéval a tengerparton sétáltunk. A királyné nagyon szeretett ott sétálni. Mély érzésű asszony volt, a ki néha hatalmasan megrázó kijelentést tett. Egyszer a királynénak görög stílusban készült könykoporsót adtak át e szavakkal:

Vajha felséged csak öröm könyvet őrizne meg e korszokban. A királyné egy ideig almodozva hallgatott, azután így szólt: — Akkor mindig üres lesz és más könyvre nagyon kicsi . . .

Máskor meg ezt mondta a királyné:

— Száz év múlva semmi sem lesz már mindebből, a mi most él, az európai trónoknak talán a fele sem lesz már meg, új emberek fognak élni. Minden, a mi nekünk nagynak, szükségesnek és tartósnak látszik, elpusztul. Csak annyi vagyunk, mint a mák-virág, vagy a hullám . . .

A „Duna ünnepély“

iránt az egész országban oly óriási érdeklődés mutatkozik, hogy előre láthatólag ötven-hatvan ezer ember érkezik az ünnepély napján Budapestre. A máv. menetjegy irodája ennek folytán rendkívüli buzgalmat fejt ki a közönség kényelmének megóvására. Éppen ezért, ez uton is tudatja a közönséggel, hogy saját érdekében a 27 menetjegy irodában, a hol pedig ilyen nincs, a vasuti állomásokon jelentse be utazási szándékát. Abban az esetben ugyanis, ha elegendő számú utas jelentkezik, a máv. menetjegyi irodája különvonatokról gondoskodik, úgy az oda- valamint a visszautazásra. De szükséges a jelentkezők számának ismerete azért is, hogy a menetjegyi iroda a kellő számú vasuti kocsiokról tudjon gondoskodni. Ha a vasuti állomásokon, valamint a menetjegyi irodákban a közönség idejekorán bejelenti utazási szándékát, akkor kényelmes utazást biztosít magának. Hasonlóképen szükséges lenne az is, hogy a közönség előre gondoskodjék lakásról is. Erre a czélra elegendő egy levélbeli megrendelés a „Duna Ünnepély“ lakásirodájához (máv. menetjegyi iroda, IV. Vigadó tér 1.)

A gyalázatos kutyvalék.

Sir Evelyn Wood angol generálisról, nem éppen hízog jelzők kíséretében, sok szó esett pár hónap előtt az újságokban. Egy hírlapi cikkben a generális ur olyan durván sértő módon nyilatkozott Krüger elnökről, hogy még az angol közvélemény is fölhaborodott és a londoni lapok roppant élességgel fordultak ellene. A fölhaborodás vihara csak akkor ült el, mikor Sir Evelyn Wood szépen bocsánatot kért a sértésért, a melyet „erős fölindulásban követett el.“ — Valami nagyon kedvelt ember azóta se lehet a lobbanékony generális, mert londoni lapok jónak látják most feleleveníteni róla ezt a vidám esetét. — A generális ur annak idején, mint az aldershoti állandó tábor parancsnoka valóságos szenvedelemmel — inspicziált. Folyvást vizsgált, minduntalan betoppant a sátrakba, a raktárakba, a konyhába. Mindent megnézett, megtapogatott, megkóstolt. Egy nap, déltájban éppen akkor lépett a konyha elé, mikor egy katona, jókora gőzölgő tálal a kezében éppen kifelé indult onnan. A generális ráivalit a legényre:

— Állj! — Kanalat!

A mint a kanál a kezében volt, minden kérdezősködés nélkül merített vele a tálból; lenyelte a meleg folyadékot és a következő pillanatban eltorzult arczzal ordította: Gyalázat! Hát ez leves! Hiszen ez piszkos mosogatólé!

A legény katonásan jelentette:

— Igenis, jelentem alássan, ez mosogatólé. Éppen ki akartam önteni!

A debreczeni izr. komaegylet

tisztújító közgyűlése a tagok szép számú részvétele és érdeklődése mellett f. hó 10-én folyt le. Megválasztottak elnöknek: Emerich Arnold, alelnöknek Krausz J. Bernát, pénztárosnak Rózsa Ignác, ellenőrnek Smilovits Mihály, előjárósági tagoknak: Lippe József, Weisz József.

Jó tanács.

Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön esász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margit-szigeti“ fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczi- és a kurucokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Megrendelhető a lap kihordói által is.

Nyilatkozat.

A szolyvai víz nagy szénsav-tartalmánál fogva kiváló élvezeti víz, ugyszintén a Luhi Erzsébet is; ez különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál kiválóan válik be.
Dr. Kres Gyula bányász orvos Vashegy.

A szolyvai ásványvíz kitűnő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

SZÍNHÁZ.

Bob herczeg.

(Felhő Rózsi ünnepelése.)

Bob herczeg tizennyolczadik előadása volt tegnap. A közönség zúfolásig megtöltötte a színházat és egyidejűleg megragadta az alkalmat, hogy kedveuccz színésznőjét, Felhő Rózsi, ünnepelje. Ünnepelte is úgy hogy még színésznőt a debreczeni színpadon nem igen, ünnepeltek. A közönség igazi határtalan szeretete keli ahoz, hogy egy színésznőt olyan lelkesedéssel, szeretettel vegyen körül, ahogy azt tegnap este Felhővel tette. Nem volt szükség mesterséges ünneplést készíteni, fogadott tapsoncokat beállítani, mert Felhő Rózsi azzal a sok élvezetes es tével, melyet a közönségnek ebben az idényben szerzett, méltán rászolgált arra a lelkes ünneplésre, melyben részesítették. Ahogy megjelent a színpadon, percekig tartó taps fogadta. Megeredt a vi-rágos is, amely jó negyedóráig tartott és eközben a zenekarból értékesebbnél értékesebb ékszerajándékokat, toll legyezót, virág-állványokat, koszorukat nyújtottak fel. És ez a szép lelkes ünneplés így tartott mindvégig. A szeretetnek, a megbecsülésnek olyan mérvű megnyilatkozása volt ez az ünneplés, anilyennel csak azt tünteti ki a közönség, akit annyira megkedvelt mint Felhő Rózsi. Az előadás ugyancsak jó volt, de a központja az előadásnak mégis a Felhő Rózsi ünnepelése volt.

A Bács pár elszerződése.

Az aradi sajtó örömmel ujságolja, hogy a Bács pár októbertől visszaszerződött Aradra. A színházi igazgatóságtól vett értesülés szerint jelenthetjük, hogy ez a hír valóllan. A Bács pár nem távozik Makótól, csupán gyógykezelésük miatt tartós szabadságra mentek, de októberben visszajönnek Debreczenbe.

IRODALOM.

Tragédia.

Szántogat a paraszt, fénylik a barázda,
Daloló pacsirta felsir a nyomába.
A fekete föld is szomorun néz rája
Fényes ekevasát mikor belevágja.
Dolgozik a szive, dolgozik a karja,
Két szeme világát sós izzadtság marja
Es erre azt mondják — ilyen a sors.

Szomorú kis csapat két kezével írja
Fekete bánatát a fehér papírra.
Dohos pinczeházban hol a vér se lüktet
Rójjá egymás mellé az ölombetüket.
Oly sápadt az arca, oly üres a teste,
Beteg tüdejéből vért köp minden este.
Es erre azt mondják — ilyen a sors.

A nagy világrenddel viadalra kelve
Küzködik és harcol annyi fényes elme.
A vak éjszakában világító fáklja
S egyszer csak ellobban, kialszik a lángja.
Magok az emberek keveset törődnek
Lázás álmával egy bomlott agyvelőnek.
Es erre azt mondják — ilyen a sors.

Vásári bódében a pettyes pojácza,
Az indián királyt mily szépen kijátsza.
Kaczag és fölördít mint a kit villám ért
S vidám csattogással veri a czintányért.
Oh pedig szegénynek, amikor elfordul
Vad, éhes szeméből a köny is kicsordul.
Es erre azt mondják — ilyen a sors.

Fiatal kis leány, selyem ruha rajta
Csilingel a hangja, csalogat az ajka,
Valamikor egyszer más világot látott,
Vakon hitte azt a tündérfényes álmot,
Most halovány arcát kiveri a festék,
Este utcasarkon árulja a testét.
Es erre azt mondják — ilyen a sors.

Ábrándos, szóvalan, szép fiatal lélek
Dalba szövi nevét barna kedvesének.
A szálló felhőket sorjába kikérdi
A szálló felhőktől úgy izengve néki,
Keserű csalódás utja van odáig
Mégis dalol róla sziveszakadtaig.
Es erre azt mondják — ilyen a sors.

(Gyoma.)

Kató József.

CSARNOK.

Szunyog-história.

(Elbeszélés.)

Irta: A z a r. (17.)

S amint így beszélgetünk, „nagyszerű“ zünk és közbe a homokba a páczaínkkal

egyenes és görbe vonalokat rajzolunk, mint a laikus terveket, hogy itt kell elvinni a csatornát, ott kell töltést csinálni, itt kell levágni stb. egyszerre csak látom, hogy a fasoron végig jön felénk három rózsaszín ruhában való sugár-karsu alak, s mellettük még egy negyedik, de az már fekete izé, — férfi és nem egészen karsu.

Nekem megdobbant valami a baloldalon, azután meg ismét olyant kezdetem érezni a sternumom (szegycsont) baloldalának a közepe táján, a 4. és 6-7-ik borda között, mintha drótoznának, mintha abroncsoznának, mintha — szinte kiugrott a szívem.

— Á-há! Hát ezek kicsodák, kicsodák? Mi-he? Doktorka! Három „Grácia“ és a negyedik egy fekete ur! Mi? kik ezek?

Ezt pedig a kegyelmes öreg ur mondta, de úgy kiegyenesedett, de olyan „póz“-ba vágta magát, begyesen, gavallérosan, a monokliját is fölteite, s úgy nézett reám mosolygósan, hunczutul, mint egy jókedvű ifju „dandy“.

— Mi — he? kik ezek?!

— Ilonka, Mariska, Szunyogh, a vajai alszolgabiró, a közbülső kisasszonyt nem ismerem.

— Hát igen! Én ismerem, — az Bájy Ilonka, a György, jó barátom volt, az isten nyugtassa. Azt a fekete izé, fiatal Szunyoghot, azt is ismerem, jó család, derék fiu, hát ő most a 2000 holdra pályázik? Jól teszi, jól teszi, de maga még jobban teszi. Hát izé, menjünk oda, támadjuk meg őket!!

Hát izé, csakugyan megtámadtuk őket.

Szunyogh mind csak hajtogatta magát „alázzsolgája, kegyelmes ur“ — a kalapja az meg a homokot porozta föl, ahogy hajtogatta és én állottam mint egy faszent. Nem tudtam, mittevő legyek.

Hanem azt tudom, hogy mind Ilonkát néztem és aztis tudom, hogy ő meg engem mosolygósan, kedves szeretettel.

Mi lesz ebből?

Ugy történt, hogy az öreg kegyelmes odament a három Grácia elé, meghajtotta magát gavallérosan, s elkezdte:

— Ajánlom magam a három kicsiny Gráciainak! Igen! Én A. M. — vagyok igen. Hát lelkecském maga Dengelegy Ilonka! Igen? No ne is tagadja, mert látom a fekete gyémánt szeméről. — No, maga meg Dengelegy Mariska, igen, az Ádámé, látom, látom e mellett a fekete Szunyogh mellett. Derék ember, derék ember. Hát hol a harmadik Grácia? Mi—he?

Az pedig bizony hátulról nekiállott, megölelte nagy pajkosan az öreg mágnást, be is fogta a két szemét, aztán valahogy előre került és elkezdte csókolni az arcát a kezét:

— Jaj édes jó gróf bácsi! Jaj de rég láttam. Tudja, amióta a Lepke ponnyt adta. — Tudja, azóta, a ponny megkisebbedett, vagy én nyultam meg, most már nem ülhetek reá, skártba van téve, mert a lovagló ruhám a földet seprí. A mama sárga Génája, az meg nem akar futni, csak úgy öregesen czammog, nem ér semmit — és mindezt egy perc alatt hadarta össze nagy pergősen a gyönyörű szép mágnásleányka,

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz“ Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja az ártalmatlan növényi anyagokból készült s kipróbált jó hatású Dr. Borsos-féle HAJSZESZÉT, mely megóvja a fejbőrt az el-korpásodástól, megszünteti a hajhullást, a hajvégek megtörését s szétszakadását, a hajelmolyosodását. Megszünteti mindenféle haj-betegséget s ezért mint óvszer is melegen ajánlható. Nem rontja a haját, sőt annak növést elősegíti s a haját dussá, sűrűbbé teszi. Kis üveg ára 1 kor. nagy üvegé 2 kor. Azoknak, kik a hajszesznek nem barátai, ajánlható a fentihez hasonló hatású s jósaú Dr. Borsos-féle Hajkenőcs, melyből kis tegely 1 kor. nagy tegely 2 kor.

Megérkeztek

a legjobb minőségű

Cosmanosi francia batistok, indich voilék, douchesse szaténok, és mindennemű jó mosó **kartonok, himzett batistok, piqué ujdonságok,** továbbá **Rumburgi, Hollandi, Kreás és czérna fonal vásznak,** valamint a világhírű Schroll gyártmányu elsőrendű **chifonok,** csikós jegyű **havasi vásznak, Szepességi Damast asztalneműek, törülközők,** ágyszaténokra való **vászon kanavásznak, zephirek, ágy és asztal terítők, csipkefüggönyök, paplanok,** továbbá mindennemű **menyasszonyi kelengyék** pontos összeállítását elvállalom szolid olcsó, szabott árak mellett.

Tisztelettel

Nádudvary Lajos.

Vágó Andor-féle üzlet, főtér a nagy tőzsde mellett.

261—1903. F.

Arverési hirdetményi kivonat.

A h.-nánási kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Slachta János h.-nánási lakos végrehajthatónak, Takaró Mátyás és neje Nyakas Julianna debreczeni lakos végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a debr. kir. tvszék a hajdunánási kir. jbiróság területén levő H.-Nánás város illetve annak határában fekvő a hajdunánási 5829 sz. tkvi betétben A + 1 hrsza. foglalt $\frac{2}{3}$ -adrészben a végrehajtást szenvedett Nyakas Julianna Takaró Mátyásné $\frac{1}{3}$ -ad részben pedig a Nyakas Zsuzsánna Janó Sándorné tulajdonát képező 4667/1. hrsza. 527 □ öl csepüskerti szőlőre az 1881 é. LX. tcz. 156 §-a alapján egészben 234 kor. kikialtási árban,

továbbá ugyancsak a fenti követelés valamint az ezennel csatlakozottnak kimondott kir. kincstár javára az 1293/895 tksz. végzéssel C 5 alatt bekebelezett 72 kor. 15 fill. tőke, ennek és pedig 62 k. 59 fillér után 1895 febr. 13-tól járó 6% kamatai 11 kor. 20 fill. megítélt költség követelés kielégítése végett a hajdunánási 5831 sz. tkvi betétben A. I. 1—3 sorsza. foglalt $\frac{1}{4}$ -ed részben Takaró Mátyás (nős Nyakas Juliannával) $\frac{1}{4}$ -ed részben Takaró Ferencz kiskoru $\frac{1}{4}$ -ed részben Takaró László, $\frac{1}{4}$ -ed részben Takaró István kiskoru tulajdonát képező 1837 hrsz. beltelekre, 1838 I. hrsz. a Batthyányi Lajos utcában levő 1942/1. ö. i. sz. házastelekre, együttesen és az 1881 é. LX. tcz. 156 §-a alapján egészben 1344 koronában az arverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1903 é. május 22-ik napján d. e. 9 órakor** a h.-nánási kir. jbiróság arverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alul is eladatni fognak.

Arverelni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 23 k. 40 fillért illetve 134 kor. 40 fillért készpénzben vagy az 1881 LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. é. nov. 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügym. rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Kelt H.-Nánáson, 1903. febr. 22-én.

A h.-nánási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Tóby István kir. járásbiró.

970—1903 T.

Arverési hirdetményi kivonat.

A hajdunánási kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a h.-nánási takarékpénztár végrehajthatónak Daróczy Pál végrehajtást szenvedők elleni 200 kor. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a debr. kir. tvszék (a h.-nánási kir. járásbiróság) területén levő H.-Nánás város határában fekvő a h.-nánási 12 sz. betétben A I. 1—7 sor 5378. 5379/1. 5379/2. 5379/3. 5380. 5381 és 5382 hrsza. foglalt szántó, rét és utból Daróczy Pált illető $\frac{1}{3}$ -ad részre 651 kor. 38 fill.-ben, az ugyanazon számú betétben A + 1 sor 5392/2 hrsza. foglalt szántóból, ugyancsak Daróczy Pált illető $\frac{1}{3}$ -ad része 107 kor.-ban ezennel megállapított kikialtási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi július hó 3-ik napján délelőtt 9 órakor** a kir. járásbiróság arverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 65 kor. 13 fillért, illetve 10 kor. 70 fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Kelt H.-Nánás, 1903. évi április hó 5. napján. A h.-nánási kir. jbiróság, mint tkvi hatóság.

Tóby, kir. járásbiró.

Hirdetmény.

Az **Andaházi Szilágyi intézetben** 10—11 egyén részére f. 1903. évi szeptember hó 5-től kezdve adandó élelmezésre árlejtést hirdetek.

A kosznak reggel kávéból, délben három, estve egy tál ételből kell állania, a legnagyobb gond fordítatván arra, hogy az ételek kellő változatosságban, mennyiségben és minőségben állittassanak ki.

A jelentkezések **f. május hó 20-án esti 6 óráig** alulírott gondnoknál adandók be következő felszereléssel:

a) 400 = négyszáz korona biztosítéki összeg készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban; amely érték a szerződés tartama alatt felelősség mellett a gondnok által kezeletik. E biztosítéki összeg nélkül beadott pályázat figyelmen kívül fog hagyatni.

b) egy heti, kötelezőleg betartandó déli és estveli étlap;

c) okvetlenül jelzendő, hogy a jelentkező egy kosznak egy napra való ellátását mennyiért vállalja el.

Utóajánlatok figyelemben nem részesülnek; a szerződő fél részére előleg semmi esetben sem fog adatni.

A megkötendő szerződés egy iskolai évre, vagyis 1904. június hó 30-ig szól, de meg nem felelő élelmezés esetén az intézeti gondnokság által időközben is bármikor felbontható. Valamely növendék egy heti időn túl kimaradván, érette élelmezési díj nem fizetetik. Az élelmezési díjat, az intézeti nevelő előleges ellenjegyzése mellett s a gondnok utalványára, a debreczeni főiskolai pénztár havonként **utólag** fizeti ki. Debreczen, 1903. máj. 11.

Csiky Lajos

Andaházi Szilágyi intézeti gondnok.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a

Páris kávéházat

átvettem s azt kényelmesen berendezve

megnyitottam.

Főtörekvésem oda fog irányulni, hogy üzletem úgy mint a multhan, most is a tisztesség határain belül vezetessék. Felhívom a polgárság szives figyelmét arra, hogy üzletem ujjlag kellemes találkozó helyül fog szolgálni mint a régebbi időben is volt. Tisztán kezelt italok és pontos kiszolgálásra nagy súlyt fektetek. A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Lévay Izsó

kávés.

Konyári Sóstó fürdő

megnyitás május hó 3-án.

Gyógyítja a görvély kórt s annak következményeit, u. m. csontszut, csontvelő lob, összezsugorodott izület stb. mindennemű köszvényes, csuzos bántalmakat, bármiféle bőrbajokat, továbbá sápkór, máj, lép, vese és belső daganatokat, különösen női és férfi bajokra legkitünőbb hatásu.

Fürdő orvos: **Dr. Móricz Ernő** pocsaji tb. járás orvos.

Jól berendezett lakások, előkelő vendéglők (kitünő ételek és tisztán kezelt italok, személyes felügyeletünk alatt állanak) és ami fő, igen mérsékelt díjszabások mellett, rendkívül figyelmes kiszolgálásban részesülnek a t. fürdővendégek.

Vasuti állomás: Hosszupályi, Debreczen—N.-Létai vonalon. Posta és távirat állomás helyben. Minden vonat érkezésnél kocsik állanak rendelkezésre.

Tisztelettel

a Konyári Sóstó fürdő vállalat
igazgatósa.